

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Nonnullæ obseruationes circa præcedentem sententiam. Sectio XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

intelligentium Christum, qui in Ecclesie paradiso omnibus proponitur fruendus. Est igitur sensus, qui Damonem vicerit, edet de ligno, quod est in paradiso, quia multitudine dulcedinis Christi, quæ est in Ecclesia cibabitur, & satiabitur: modò quidem participando eius gratiæ, postea verò eo per visionem beatificam perfuendo. Eadem expositio est Rupertum, quam tamen paulò aliter proponit: & per spiritum hic loquentem spiritum timoris intelligens addit in spiritu timoris vincere, esse corripienti acquiescere & penitentiam agere, & prima opera face-

re, inducitque Christum hæc dicentem, quemadmodum & Arethas, doctè que dixisse, *Dei mei*, ratione humanitatis, secundum quã Patrem, vt Deum suum

Ioan. 20. 18. noscebat iuxta illud Ioannis 20. *Ascendo ad Patrem meum, & patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.* Quoniam igitur, inquit Rupertus, primis hominibus, quia corripienti Deo non acquiescerunt, sed peccatum suum excusarunt, lignum vite interdictum fuit,

Genes. 3. rectè modo penitenti aditus ad lignum vite repromittitur, quod est ipse Christus, cui id aditus re-
Eucharisti-
in ligno su-
mere, sacrile-
gæ rapina.

ni que expendit verbum illud. *Dabo, sape enim*, inquit, qui nonnam vicit, id est, non-
Eucharisti-
dum egit penitentiam, edis de hoc ligno vite manducans videbit corpus, & bibens sangui-
nem Domini: verum non illi dat Christus, sed ipse rapit, atque adeo iudicium sibi manducat,
& bibit. 1. ad Corinth. 11. Itaque vides Rupertum hunc ipsum ligni vite, tum ad
1. Cor. 11. 29. visionem beatificam, tum ad Eucharistiæ cõmunionem referre: quæ posterior
Paschalisus.

expositio est etiam Paschalis Abbatis libro de corpore, & sanguine Christi cap.
7. & refertur tom. 4. Bibliothecæ sanctorum Patrum. Secunda est Arethæ intel-
ligentis per lignum vite æternam fœlicitatem absolutè, quam Deus ijs, qui vi-
cerint, id est, prauas animi appetitiones compresserint, elargitur. Tertia est Pri-
masij, lignum vite crucem interpretantis, quæ in Ecclesie paradiso est, fructum
autem huius ligni Christum ipsum accipientis, qui in cruce tanquam fructus in
vite arbore pependit, & qui in spirituali Ecclesie paradiso vitale alimentum, cæ-
lestisque panis præbet fidelibus sacramentum, de quo legimus Prou. 3. *sapientia*

lignum vite est his, qui apprehenderit eam.

Prou. 3. 18.

Nonnullæ obseruationes circa præcedentem sententiam.

SECTIO XII.

I. Cæterum hæc sunt minutius concidenda. Igitur Angelus ille similis filio ho-
minis, qui Ioanni loquebatur, personam Christi repræsentat, atque adeo
verba hæc ex ipsius Christi ore accipienda sunt, quæ autem Christus Ecclesie
dicit, dicitur spiritus dicere, id est, vel ipse Christus quatenus Deus iuxta expo-
sitionem Arethæ, vel tota Trinitas, vel Spiritus sanctus, qui quanquam non so-
let spiritus absolutè appellari, sed vel Spiritus sanctus, vel Spiritus paracletus,
Ioan. 7. 39. vel Spiritus Domini, tamen sine vlla adiectione Spiritus vocatur Ioannis 7. cum
dicitur. *Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum*, id quod in
die Pentecostes potissimum completum est. Hoc igitur supposito,

II. Sit prima obseruatio circa verbum illud, *vincenti*, quod supponit pugnam,
ac certamen, eoque commendatur fidelibus maxima in certando industria,
cum sciant sibi esse cum multis, iisque fortissimis hostibus dimicandum:
quemadmodum docuit Paulus 2. ad Corinthios 10. *In carne ambulantes non se-
cum carnem militamus: & ad Ephes. 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem,
Ephes. 6. 12. & sanguinem, sed contra spiritualia nequitia in caelestibus.* Id quod idem Apostolus
opere

opere præstabat, ut ipsemet testatur 1. ad Corint. 9. sic pugno non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum, &c. In quem sensum Origenes homil. 11. super Exodum, expediens pugnam populi Israëliti cum Amalech, eiusque cum Moyse manus elauabat, victoriam, sic ait: Nobis etiam pugna est aduersus Amalech, hoc est, aduersus principes, & potestates, & vestros tenebrarum harum: eleua & tu manus ad Deum, imple mandatum Apostoli: sine intermissione orate. 1. ad Thessalonicenses 5. 1. & tunc fiet quod scriptum est Numerorum 22. Quia sicut vitulus ablingit in campis herbam virentem, ita ablinget populus hic populum, qui super terram est, per quod, ut a maioribus accepimus, indicatur populum Dei non tam manu, & armis, quam voce, & ligna pugnare, id est, orationem ad Deum fundendo. Cui expositioni Origenes accinit illud Pauli ad Rom. 15. Obsecro ergo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti Spiritus, ut adiuuetis me in orationibus pro me ad Deum, Quo loco pro eo, quod nos habemus adiuuetis, est Græcè *συνεργήσατε μοι*, Deum, quod verbum significat propriè simul certare, seu adiuuare certamen, etiam certando, atque adeo indicatur sanctos oratione pugnare, & orare nihil esse aliud, quam quoddam spirituale certamen, quo fideles magis, quam corporalibus armis dimicant, victoriâque de hostibus consequuntur, quemadmodum idem Origenes annotauit lib. 10. in epist. ad Rom. *συνεργήσατε μοι*, inquit, dixit Apostolus, ostendens quasi agonem haberet, certamenque orationis, aduersantibus sibi sine dubio illis, de quibus dicebat: Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates, aduersus spiritualia nequitia in caelestibus. Quo etiam modo explicandum est illud Cantatorum 7. Quid videbis in Synagoga, nisi choros castrorum? quem locum enarrans Theodoretus in commentarijs suis super Cantica, eleganter obseruauit ea verba videri in speciem inter se pugnare, quid enim castris cum choris, quippe cum choris pacatis, & lætis rebus, castra autem bellicis, & turbulentis conueniant? Cæterum mysterio non vacare, quia nimirum sponsa multis ex sanctis conflata, cum propter fortitudinem, atque excelsum animi robur, armâque militaria castris est similis, tum etiam chorus existit diuinas laudes in ore gerens (per quas videlicet de suis hostibus triumphat:) neque verò dictum est, castra chorum, sed choros castrorum, ut significetur Ecclesiæ de suis hostibus victoria, quam laudes Diuinæ consequuntur. Itaque ex castris chori fiunt, cum enim in castris vicierint virtutis milites, præna canentes reuertuntur, & choros ducentes victoria præconium laudibus celebrant. Hæc Theodoretus. Possumus etiam eundem locum aliter interpretari, ut nimirum dictum sit, choros castrorum, propter lætitiâ, qua exultant ij, qui ad fidem conuertuntur iuxta illud Psalm. 125. In conuertendo Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut consolati: tunc repletum est gaudium os nostrum, & lingua nostra exultatione: additum verò sit chorus bellum, seu castra, quia ad fidem conuersis continuè est contra carnis illecebras, Dæmonisque insidias dimicandum. Quare Ecclesia nec solis castris, nec solis chorus, sed chorus castrorum optimo iure similis dicitur. Et quidem chorus depinxit Regius vates Psalm. 117. cum dixit: vox exultationis, & salutis in tabernaculis iustorum. Constituite diem solemnem in condensis usque ad cornu altaris. Castra verò descripsit Paulus 2. ad Corinth. 10. illis verbis: Arma militiæ nostræ non sunt carnalia, sed potentia Deo destructionem munitionum, &c. & alijs locis supra citatis. In cuius rei figuram postquam populus Hebræorum rubrum iam mare transisset, alij choros ducebant, alij verò accincti armis, cum finitimis hostibus bellum gerebant, Exodi 17. quo videtur spectasse Esaias, cap. 30. cum dixit: In tympano, & cithara, & in bellis præcipuis expugnabit eos. Fuit etiam illustrissimus Christiani bellatoris typus Iacob Patriarcha, qui vel in ipso matris utero

1. Cor. 9. 27. Origen.
1. Thessal. 5. 17. Num. 22.
Rom. 15. 30.
Origenes.
Cant. 7. 1.
Oratione nobiscum accendi hostes.
Psalm. 125. 1.
Psalm. 117. 15.
2. Cor. 10. 7.
Exod. 17.
Esai. 30. 2.

iam cum Esau luctabatur, Genes. 25. Qua de re legendus est Philo Iudæus lib. 2. allegoriarum sacra legis, & libro de somnijs.

III. Secundo, Obseruandum est non omnibus dimicantibus præmium promitti,

Ad gloriam
adipsam
non satis est
domicare, sed
oportet uin-
cere.

2. Tim. 2. 5.
Frou 27. 23.
Legimus cer-
tatur per
obedientiam
mandatorum
Dei.
D. Hierom.
Beda.

sed vincentibus, propterea enim non dictum est certanti, sed vincenti: eandem-
que vim habet illud 2. ad Timotheum 2. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit:
certare enim legitime, est certare secundum leges agonis à Deo latis, hoc est, di-
uinis præceptis parendo: quare fieri non potest, quin vincat, qui legitime certa-
uerit. De huiusmodi enim milite legitime certante accipiendum est illud Pro-
uerbiorum 21. Vir obediens loquetur victorias, quia nimirum, ut interpretatur D. Hiero-
nymus in commentarijs eiusdem loci, dum quis per obedientiam desideria sua
vincere satagit, per iustitiam iudicis postea victoria palmam percipit: quam ex-
positionem totidem verbis (ut solet) Beda in suis commentarijs Prouerborum
transiulit. Scio textum Hebræum aliter habere, nimirum: Testis mendax peribit,
vir audiens in finem loquetur, hoc sensu, vir qui testatur quæ rædiuit, ac certò nouit,
nec ex suo, quæ dicit, fingit capite, sicut facere consuevit testis mendax, is semper
loquetur, id est, non afficietur pudore, nec ei imponetur silentium, sicut testi
mendaci: iuxta quam interpretationem pulchra est membrorum eius sententiæ
antithesis. Caterum satis est quod nobis faueat Septuaginta interpretum versio:

In bello con-
tinuo vincen-
dum semper.
Et usque in
finem.
Iob. 7. 15.

ad quam etiam non admodum inuitæ accedet Hebræa translatio, si ita interpre-
temur, Vir audiens, hoc est, obediens præceptis Diuinis, in finem loquetur, id
est, non silebit præ pudore, sed iactabundus de suo certamine verba faciet, quip-
pe qui superior euaserit. Deinde aduerte, dictam non esse ei qui uicit, in præte-
rito, sed vincenti, quia non satis est semel uicisse, aut etiam sapius, nisi sem-
per vincat: cum enim bellum ipsum continuum sit iuxta illud Iob 7. Militia est vi-
ta hominis super terram, nunquam abscedendum est ab arena, sed in armis conti-
nuò standum, atque adeo semper vincendum. Id quod videtur fuisse expressum in
titulo Psalmi 4. & aliorum, qui infertuntur, in finem pro quo in Hebræo est נצח
Lamasceach, id est, victoria seu ad victorem: Quæ dictione Septuaginta ubi cūque
repererunt, εις το τελος, id est, in finem, seu in perpetuum translulerunt: ut signifi-
carent, victoriarum, de quibus in eis Psalmis agitur, præconia non conuenire nisi
in eum, qui perpetuò, & usque in finem uicerit. In cuius rei figuram Iosue in
oppugnanda urbe Hai non contraxit manum, quam in sublime porregerat tenens
clypeum ex præcepto Domini, donec interficerentur omnes habitatores
Hai, ut refertur Iosue 8. quia uidelicet nunquam deponendus est clypeus, donec
omnes animæ nostræ hostes omnino profligentur: quod non nisi in extremo vi-
tæ halitu, potest contingere. Denique absolutè dicitur, vincenti, nec hostis expri-
mitur, quem vincere debeamus, ut intelligamus omnia omnino esse vincenda:
nec aliquem debere esse hostem, cum quo habeamus inducias, sed omnibus
bellum capitale indicendum.

Iosue 8.
Clypeus non
abiciendus,
antequam in
extremo vita
halitu hostes
omnino pro-
fligentur.

III. Tertia obseruatio est circa illud verbum, Dabo: Cui enim vincenti præmium

Psalm. 10. 4.
2. Tim. 4. 7.
Beatitudo a-
terna, et gra-
tia est di-
uina miseri-
cordia, et co-
rona iustitiæ
et nostræ
meriti.

non reddi quali debitum, sed dari dicitur, quasi gratis? Pro cuius rei expositione
sciendum est gloriam in sacris literis interdum gratiam, interdum iustitiam ap-
pellari: gratiam quidem Psalm. 102. Qui coronat te in misericordia, & miserationibus,
iustitiam uero 2. ad Timot. 4. Bonum certamen certauit, cursum et summam, in reliqua
reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Vbi
uides Paulum omnia iustitiæ nomine aggregasse, iustitiæ, reddet, iustus, iudex. Ra-
tio huius rei est, quia ea ipsa gratia, per quam gloriâ proferemur gratis primum
infunditur absque ullo nostro merito, sub quod prima gratia non cadit: quam
rationem

rationem fufe persequitur D. Augustinus epistola 105. quæ est ad Sixtum Presby. *D. Augustin.*
 rerum, Cum Deus, inquit, coronat merita nostra, nihil aliud coronat, quam munera sua:
 nec enim frustra Deo cantatur, misericordia eius præueniet me. Psalm. 58. *Psalm. 58 11.*
 ius subsequetur me. Psalm. 22. unde & ipsa vita æterna, quæ meritis præcedentibus redditur, *Psalm. 22. 6.*
 tamen quia eadem merita, quibus redditur, non à nobis parata sunt per nostram sufficientiam,
 sed in nobis facta per gratiam, etiam ipsa gratia nuncupatur: audi Apostolum ad Rom. 6. *Rom. 6. 25.*
 Stipendium peccati mors, gratia autem Dei vita æterna in Christo Jesu Domino nostro. Non
 dicit, stipendium autem iustitiæ vita æterna, sed gratia Dei vita æterna: etenim si accepturus
 es vitam æternam, iustitia quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est & ipsa iu-
 stitia, quia de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia, Ioannis 1. id est, non
 solum gratiam qua nunc iuste in laboribus usque in finem vivimus, sed etiam gratiam pro hac
 gratia, ut in requie postea sine fine vivamus. Hæc Augustinus. *Ioan. 1. 16.*

Quartò, Observandum est verbum illud, *Edere*, cur enim vincenti non palma, *V.*
 non laurus, non corona, sed esus in præmium promittitur? quanquam enim hoc *Gloria signi-*
 loco per esum ligni vitæ, visio beatifica intelligitur, ut paulò post dicemus, illud *ficatur eius*
 tamen mysterio non vacat, quod non coronæ, sed esus nomine explicatur: cui *nomine, quia*
 dubitationi responderet Hugo Cardinalis optimo iure id factum esse, quia enim *expugna sio-*
 qui vincit, pugnat; pugnans vero solet esurire, & sitire, rectè ei promitti refectio- *rientibus, si-*
 nem & saturitatem, iuxta illud Matthæi 5. *Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam* *datur.*
 quoniam ipsi saturabuntur. Quam ob causam, non solum hoc loco, sed multis alijs *Hugo Card.*
 visio beatifica esui, & potui comparatur, veluti Psalm. 35. *Torrente voluptatis tuæ* *Matth. 5. 6.*
 potabis eos. Luc cap. 12. *Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, &* *Luc 12 37.*
 transiens ministrabit illis. Et Lucæ 22. *Ego dispono vobis, sicut disposui mihi Pater meus* *Luc 22. 29.*
 regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo. Quæ verba non quam- *visio beatifi-*
 libet comestionem significant, sed lantum, & oppiparum conuiuium, cui gloria *ca, oppiparum*
 propter suavitatis abundantiam confertur. Vnde & beatis non calix, sed torrens *conuiuium.*
 ipe voluptatis hauriendus propinari dicitur Psalm. 35. citato.

Quid per lignum vitæ hoc loco accipiendum sit: Primùm-
 que tres expositiones commemo-
 rantur.

SECTIO XIII.

Notandum est, cum dicitur *Lignum vitæ*, alludi ad lignum vitæ, quod erat in *I.*
 paradiso terrestri. Genes. 2. Fuit autem ea arbor lignum vitæ, seu arbor vi- *D. August.*
 tæ appellata, quod vim haberet vitæ prorogandæ. Vtrum verò haberet vim pro- *Lignum vitæ*
 rogandi vitam in omne tempus, hominèmq; ab interitu vendicandi, an verò *provogasset*
 duntaxat vitæ diuturnitatem conferendi, controuersum est. Priorem partem af- *vitam in æ-*
 firmant Diuus Augustinus libro decimo tertio, de Ciuitate cap. 20. & cap. 21. vbi *ternam, per-*
 sic ait: *De ligno vitæ propterea gustabatur, ne mors ei undecunque surreperet, vel senectute* *fectissimè re-*
te confecti decussis temporum spatij interirent. Rupertus lib. 3. de Trinitate c. 30. *staurando hu-*
 Chrystost. homilia decima octaua in Genes. Auctor quæstionum veteris, & no- *midum natu-*
 ui testamenti (qui falso creditur fuisse Augustinus) quæst. 19. Strabus in Genesim, *rum.*
 Abulensis super 13. caput Genesim, quæst. 175. & D. Thomas 1. part. quæst. 93. ar- *Rupertus.*
 tic. 4. quem perperam in contrariam trahunt sententiam. Etenim conceptis ver- *D. Chrystost.*
 bis, eo loco docet D. Thomas esum ligni vitæ repetitum habuisse vim ho- *Auct. quæst.*
 minem à morte in perpetuum vendicandi, non tamen semel susceptum ad id *veter. ac uos*
testa. Strab.
Abulensis.
D. Thom.